

Товканець Ганна Василівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Мукачівський державний університет, м. Мукачєво
orcid.org/0000-0002-6191-9569

УНІВЕРСИТЕТСЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В статті розглядається проблема ролі університетської освіти в контексті сталого розвитку. Виявлено домінуючі напрями розвитку та визначені завдання університетської освіти: активізація підготовки високоінтелектуальних кадрів для сталого розвитку суспільства, забезпеченні життєздатності і стійкості розвитку суспільства за допомогою підготовки майбутніх соціально відповідальних лідерів; популяризація принципів сталого розвитку та формування соціально-відповідальної поведінки населення і бізнесу; проведення наукових досліджень у сфері сталого розвитку з метою розширення теоретичної бази і розробки механізмів впровадження, реалізації, контролю.

Ключові слова: університетська освіта, сталий розвиток, завдання університетської освіти, стратегія.

Постановка проблеми. Під впливом геополітичних, економічних і технологічних змін в світі відбувається переорієнтація цілей і функцій освіти, змінюється не тільки тривалість і форми освіти, а й вимоги до випускників і закладів вищої освіти, з'являються нові освітні структури і відповідні соціальні інститути.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з дослідженням важливості вищої і університетської освіти, розглядалися вітчизняними і зарубіжними дослідниками, такими як В. Андрущенко, Ю.Богач, Т.Боголіб, В. Боголюбов, Є.Бойко, Д.Гришнова, Б.Данилишин, П. Друкер, К.Грищенко, М.Євтух, В.Євтушевський, С.Єрохін, І.Каленюк, М. Кастельс, В. Кремень, В.Луговий, С. Михаць, О.Навроцький, Н. Ничкало, К.Павловський, К.Павлюк, О.Поліщук, О.Сидоренко, А.Чухно, Г.Штейн, В.Юхименко, В.Яблонський та багатьма іншими. Аналіз останніх джерел та публікацій свідчить про те, що на сьогодні актуальним стає вивчення проблеми розвитку вищої і університетської освіти в умовах сталого розвитку.

В резолюції, прийнятій Генеральною Асамблеєю 25 вересня 2015 року «Перетворення нашого світу: Порядок денний в галузі сталого розвитку на період до 2030 року» цілями сталого розвитку оголошено, зокрема забезпечення глобальної і справедливої якості освіти і заохочення можливості навчання впродовж життя для всіх; забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей всіх жінок і дівчаток; сприяння поступальному, глобальному і стійкому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідної роботи для всіх; створення стійкої інфраструктури, сприяння глобальної і стійкої індустріалізації та інновацій; забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості і екологічної стійкості міст і населених пунктів; забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва; сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних і заснованих на широкій участі установ на всіх рівнях; зміцнення засобів здійснення і активізація роботи в рамках Глобального партнерства в інтересах сталого розвитку [5].

Європейський дослідник М. Кастельс, вивчаючи умови соціально-економічного розвитку домінуючих країн, засвідчує, що «динаміка їх зростання знаходиться під впливом трьох основних взаємозалежних історичних процесів: технологічної революції, що базується на інформаційних технологіях; формуванні глобальної економіки, що працює як одне ціле в глобальному просторі капіталу, управління, робочої сили, технологій та ринків; появи нової форми економічного розвитку, за якої ефективність і

конкурентоздатність все більше ґрунтуються на створенні та поширенні нових знань» [2, с. 92], що дає підстави визначати стратегії розвитку університетської освіти.

Мета статті: здійснити аналіз завдань і стратегій університетської освіти в умовах сталого розвитку.

Результати дослідження. Проведений аналіз сучасних наукових філософських, історичних, психологічних та педагогічних досліджень і публікацій з проблем вищої освіти [2; 3; 5; 10] дозволив виділити домінуючі напрями розвитку університетської освіти в умовах сталого розвитку: спрямованість освіти на досягнення сталого розвитку та соціальної відповідальності; практична спрямованість освіти; міждисциплінарність освіти; формування системи безперервної освіти; перехід на електронні платформи освіти; міжнародна студентська мобільність; політична спрямованість освіти.

Спрямованість освіти на досягнення сталого розвитку та соціальної відповідальності багато в чому залежить від розуміння громадськості та держави важливості університетської освіти. Аналіз статистичних даних щодо інвестицій в розвиток освіти в міжнародному аспекті засвідчують усвідомлення високої ролі освіти в суспільстві. Наприклад, більшість країн ОЕСР нарощують державні витрати на освіту: до всіх рівнів освіти приріст державних інвестицій за 2011-2015 склав в середньому по країнах 9,6 % (Табл. 1) [10, с. 256]

Аналіз Резолюції ООН з прийняття порядку денного в галузі сталого розвитку на період після 2015 року дає підстави виділити наступні цілі університетської освіти [2]:

1. До 2030 року забезпечити для всього населення рівний доступ до недорогої і якісної вищої освіти.
2. Створювати та вдосконалювати заклади вищої освіти навчальні заклади, що враховують інтереси дітей-інвалідів та гендерні аспекти з умовою забезпечення вільного від насильства і соціальних бар'єрів та ефективного середовища навчання для всіх;
3. До 2020 року суттєво збільшити у всьому світі кількість стипендій, що надаються студентам з країн, які розвиваються, в розвинених та інших країнах, освітніх програм професійно-технічної підготовки, інформаційно-комунікаційних технологій, технічних, інженерних та наукових програми.
4. До 2030 року істотно збільшити число кваліфікованих викладачів у сфері професійної підготовки, в тому числі на основі міжнародного співробітництва.

Необхідно відзначити, що роль освіти унікальна, оскільки освіта є не тільки метою, а й засобом досягнення сталого розвитку. Тут можна виділити окремі аспекти, які спрямовані на виконання завдань сталого розвитку:

Таблиця 1.

Фінансові ресурси, інвестовані в освіту в провідних країнах ОЕСД

Країни	Загальна та професійна освіта, витрати на 1 учня		Вища освіта, витрати на 1 студента	
	2011	2015	2011	2015
Бельгія	101	102	99	100
Чеська Республіка	105	110	116	122
Німеччина	101	105	99	98
Італія	95	100	103	101
Польща	101	111	95	125
ОЕСД (середнє значення)	100	105	102	111
ЄС (22) середнє значення	99	102	104	115

1. Активізація підготовки високоінтелектуальних кадрів для сталого розвитку суспільства. Завдання ЗВО полягає в забезпеченні життєздатності і стійкості розвитку суспільства за допомогою підготовки майбутніх соціально відповідальних лідерів.

2. Популяризація принципів сталого розвитку та формування соціально-відповідальної поведінки населення і бізнесу, з метою чого в робочі навчальні програми таких дисциплін як менеджмент, економіка, соціологія, психологія, педагогіка включити розділи, присвячені сталому розвитку, а при необхідності в навчальні плани спеціальностей включити окремі дисципліни, пов'язані з корпоративною соціальною відповідальністю (КСВ) і стійким розвитком [7, с.93]. Також на базі ЗВО можна проводити відкриті лекції, присвячені пропаганді сталого споживання, сталого способу життя, прав людини, екологічної та соціальної відповідальності й ін. Проектування навчальних планів спеціальностей в університетській освіті перетворюється в безперервний процес. Проектувальники разом з майбутніми роботодавцями повинні вивчити існуючі навчальні програми, щоб виявити прогалини і вимоги до кваліфікації і сформулювати змістовні контури навчальних планів. При цьому дослідники відзначають той факт, що не існує єдиного способу розробки ідеального навчального плану. Можна лише знайти прийнятну альтернативу з багатьох можливих. Навчальна програма повинна бути спрямована на подолання розриву між вхідними та вихідними вимогами до студентів. Ідеальний навчальний план строго орієнтований на результати, удосконалюючи кваліфікацію студентів з моменту надходження до чітко визначеного рівня на момент закінчення ЗВО. Наприклад, до навчального плану спеціальностей підготовки педагогічних кадрів доцільно ввести предмет «Соціальна відповідальність і освітня практика».

Навчальні заклади повинні враховувати, що цикл створення знань, їх поширення, навчання і використання стає коротшим, що, в свою чергу, призводить до необхідності постійного підвищення професійної кваліфікації і оновлення змісту навчання. В результаті, повинні бути розроблені нові навчальні програми, які задовольняють потреби не тільки традиційних студентів очних відділень, а й студентів, які здобувають освіту і підвищують кваліфікацію без відриву від виробництва. Для того, щоб задовольнити всі ці вимоги, нові навчальні програми повинні: мати гнучку структуру на модульній основі; бути легко адаптованими до різних цільових груп; формувати навички з урахуванням зростаючих темпів змін в сучасному суспільстві.

3. Проведення наукових досліджень у сфері сталого розвитку з метою розширення теоретичної бази і розробки механізмів впровадження, реалізації, контролю. Поділяємо думку В.Боголюбова [1], М. Кастельса [2] та інших дослідників, що результати освіти і інформація, отримана в ході навчального процесу, повинні бути зібрані і задокументовані, щоб згодом застосовувати їх для подальшого вдосконалення освітньої програми. Такий процес повинен мати зворотний зв'язок від студента з точки зору того, наскільки добре результати курсу відповідають цілям студента, і чи відчуває цей студент, що отримав знання і навички, необхідні для професійної діяльності. Процес контролю якості повинен також отримувати зворотний зв'язок від роботодавців в оцінці компетенцій колишніх студентів, що вимагає

формування у ЗВО баз даних випускників, які передбачають можливість відображення результативності та конкурентоспроможності на ринку праці їх професійної підготовки.

В системі вищої освіти існує кілька підходів до практичної спрямованості освіти. Відповідно до першого - практична спрямованість освіти пов'язується з організацією навчальної, виробничої та переддипломної практик студента з метою його занурення в професійне середовище, співвіднесення свого увчання про професію до вимог, що пред'являються реальним виробництвом. Згідно з іншим підходом, найбільш ефективним вважається впровадження професійно-орієнтованих технологій навчання, що сприяють формуванню у студентів значущих для майбутньої професійної діяльності якостей особистості, а також знань, умінь і навичок, що забезпечують якісне виконання функціональних обов'язків за обраною спеціальністю. Освіта не матиме практичної спрямованості без набуття досвіду діяльності, без придбання знань і здатності фахівця застосовувати їх на практиці, виконувати певні професійні та соціальні функції. У студентів впродовж навчання повинні формуватися особистісні і ділові якості, необхідні в процесі роботи і в самовизначенні в суспільстві. Ці навички повинні бути вироблені за допомогою командних проектів, моделювання переговорів, презентацій тощо [4].

Система вищої освіти повинна прийняти виклики теперішнього часу в тому, що всі значущі відкриття здійснюються на стику різних областей знання, нові продукти і технології створюються на міждисциплінарній, а не роз'єднаній, основі. Університети повинні навчати майбутніх вчених методикам міждисциплінарних досліджень, планувати і здійснювати мультидисциплінарні та крос-дисциплінарні програми в суміжних сферах знання, готувати фахівців з міжгалузевих, інтегральних і здвоєних спеціальностей та напрямів підготовки.

Однією з форм реалізації міждисциплінарності освіти є міждисциплінарні проекти, які дозволяють забезпечити отримання нової якості освітніх результатів, заснованих на комплексі різних компетенцій. Наприклад, в педагогічній освіті використовуються проектно-організовані технології навчання, робота студентів в проектній групі або команді. Для цього створюються умови, які практично повністю відповідають реальній педагогічній діяльності, щоб учасники команди могли набувати досвіду комплексного вирішення завдань педагогічного проектування з розподілом функцій і відповідальності. Основна мета команди, що складається зі студентів різних напрямків підготовки, - створити цікаві педагогічні і освітні технології, спрямовані на формування конкурентоспроможного фахівця. Для цього учасникам команди треба змодельовувати педагогічні ситуації та спроектувати модель їх вирішення, а згодом презентувати і захистити свій проект перед фахівцями. Кожен студент-учасник проекту, проходячи шлях від перших ідей до появи готової освітньої технології, може відчути себе професіоналом, отримує безцінний досвід роботи в команді, що є стартовим майданчиком для майбутнього працевлаштування та кар'єри [8, с.137].

Програми, побудовані на модульній основі, дають студенту: – можливість вибору будь-якого модуля і отримання в результаті цього вибору відповідну підготовку, набираючи при

цьому необхідну кількість кредитних одиниць при завершенні освоєння модуля;

– свободу, щоб вибрати необхідні йому ступінь або диплом, а також визначити відповідний для нього власний темп і форму навчання;

– право підсумувати накопичені раніше кредитні одиниці від різних модулів за вибором (отримані, у тому числі, і в інших навчальних закладах) для виконання вимог отримання ступеня або диплома.

Університети повинні стати більш відкритими до суспільства, пропонуючи програми всім зацікавленим особам. За прогнозами фахівців вже до 2020 року половина занять в університетах буде проходити в online-формі. Ринок електронної освіти в світі зростає колосальними темпами: з 2011 по 2014 рік приріст склав 57,9% або 20,6 млрд. дол. [9]. Інтернет відкрив суспільству такий швидкий і широкий доступ до інформації, який не міг надати жоден існуючий до цього в історії людства інститут, дозволив індивідам не тільки миттєво отримувати інформацію, але і брати участь в дискусіях, обмінюватися ідеями, вступати в різні соціальні групи, працювати і, звичайно, вчитися.

Європейська вища школа визначила стратегічні напрями розвитку електронної освіти та впровадження ІКТ, суть яких полягає «у розробці та тестуванні інноваційних педагогічних підходів, моделей і стратегій виховання і навчання, активізації уваги на використанні ІКТ на всіх етапах навчання, створенні відкритої платформи інформаційних технологій, електронного контенту, послуг, педагогічних концепцій і підходів, моделей мотиваційних механізмів, хмарних технологій в освітньому просторі, забезпеченні більш високого рівня цифрової компетентності та використання ІКТ в рамках усієї системи освіти, сприянні підвищенню ключового значення компетенцій в загальній, вищій освіті та освіті дорослих, упровадженні відкритого освітнього середовища ЗВО на управлінському рівні, модернізації розвитку електронних навчальних систем, забезпеченні ефективної та надійної інфраструктури, впровадженні електронного навчання у вищій школі як способі реалізації завдань формальної освіти, забезпеченні якості на основі регулярного вимірювання та оцінки, аналіз показників впливу ІКТ на навчання та освіту на національному

рівні, порівняльному аналізі на міжнародному рівні, впровадженні міжнародних стандартів якості» [6, с. 20].

Відкрита освіта дає реальні можливості виходу на міжнародну систему освіти, розширення професійних контактів, більш повного використання науково-методичного потенціалу університетів і залучення додаткових коштів для фінансування навчальної та наукової діяльності вищої школи. Електронні форми освіти за допомогою надання освітніх послуг на базі комп'ютерних, телекомунікаційних, кейс і інших технологій, дозволяють забезпечити широкий доступ до освіти, рівність цього доступу, високу якість навчання при порівняно невеликих витратах, що і декларується в резолюції ООН: «глобальна система відкритого, гнучкої, індивідуалізованої, безперервної освіти і самонавчання протягом усього життя індивіда здатна вирішити одну з головних проблем нашого часу - гуманізацію освіти для досягнення Сталого розвитку та соціальної відповідальності» [5].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Освіта відіграє найважливішу роль у формуванні в особистості політичних поглядів і установок. З одного боку, університети передають знання з покоління в покоління, забезпечуючи тим самим збереження, спадкоємність і накопичення інформації та знань. З іншого боку, університети є проміжною ланкою між державою та індивідами в трансляції політичних, соціальних і економічних установок. Університетська освіта є невід'ємною складовою розвитку суспільства і відіграє головну роль у суспільному прогресі. Вона служить універсальним засобом вирішення багатьох проблем людини і суспільства, а саме: впливає на відновлення наукового потенціалу суспільства; бере участь у суспільному відтворенні, у соціалізації індивіда; стимулює економічний і соціальний розвиток суспільства та сприяє соціальній мобільності, здійснює культурно-ідеологічний вплив на суспільну свідомість; виступає механізмом відбору та соціалізації панівних еліт; надає нові знання та здійснює наукові дослідження; готує кваліфікованих фахівців; передає культурний капітал. Розуміння цього надалі дозволить визначити вектори розвитку вітчизняної системи вищої освіти, адже майбутнє будь-якого суспільства проектується стратегією й тактикою освітньої політики в тій мірі, у якій освіта формує людину, формує сталий розвиток суспільства.

Список використаних джерел

1. Боголюбов В.М. Концептуальні підходи до формування освіти для сталого розвитку / Боголюбов В.М. // Збірник наукових статей III-го Всеукраїнського з'їзду екологів з міжнародною участю. – Вінниця, 2011. – Том.2. – С.665–667. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eco.com.ua/>
2. Кастельс М. Інформаційні технології, глобалізація і соціальний розвиток // Економіка знань: виклики глобалізації та Україна / за заг. ред. А. С. Гальчинського, С. В. Львовичкіна, В. П. Семиноженка. – К., 2004. – С. 81 – 104.
3. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України Б. Є. Патона. – К.: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. – 72 с.
4. Образование в интересах устойчивого развития: информационно-аналитический обзор / Т.Н. Ковалева [и др.]. – Минск: МГЭУ им. А.Д. Сахарова, 2007. – 103 с.
5. Резолюция, принятая Генеральной Ассамблеей 25 сентября 2015 года [без передачи в главные комитеты (A/70/L.1)] 70/1. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://undocs.org/ru/A/RES/70/1>
6. Товканець О. С. Стратегічні напрями розвитку інформаційно- комунікаційних технологій у вищій європейській школі на початку XXI століття / О.С. Товканець // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – Том 66. – №4. – С. 14 – 23.
7. Фидлерова Х. Проблемы исследовательской и образовательной деятельности в вузах / Х. Фидлерова, Л. Шмида, К. Дриеникова, Г. Хрдинова, П. Сакал // Проблемы развития территории. – 2014. – Вып. 1 (69). – С. 93 – 97.
8. Шалина О.И. К вопросу о социальной справедливости, прогрессивной шкале налогообложения и институциональных «ловушках» / О.И. Шалина, Г.Ф. Токарева, И.В. Багаутдинова. // Налоги и финансовое право. – 2011. – № 8. – С. 134 – 144.
9. Second nature [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://secondnature.org/programs/resilience>.
10. OECD Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en> Education at a Glance, 2018 – OECD INDICATORS. – 462 с.

References

1. Boholyubov, V.M. 2011. Kontseptual'ni pidkhody do formuvannya osvity dlya staloho rozvytku [Conceptual Approaches to Education For Sustainable Development]. *Collection of scientific articles of the Third All-Ukrainian Congress of Ecologists with International Participation*, 2 pp. 665–667. [online] Available at: <http://eco.com.ua/>

2. Kastel's, M., 2004. Informatsiyni tekhnolohiyi, hlobalizatsiya i sotsial'nyy rozvytok [Information technology, globalization and social development]. In: Hal'chyn's'kyy, A. S., L'ovochkin, S. V. and Semynozhenko, V. P. eds. *Knowledge Economy: challenges of globalization and Ukraine*. Kiev. pp. 81-104.
3. Paton, B. Ye. ed., 2012. *Natsional'na paradyhma staloho rozvytku Ukrayiny [National Paradigm of Sustainable Development of Ukraine]*. Kyiv: State Institution "Institute of Natural Resources and Sustainable Development of the NAN of Ukraine".
4. Kovaleva, T.N. 2007. *Obrazovanye v ynteresakh ustoychyvoho rozvytyya: ynfymatsyonno-analytycheskyy obzor [Education for sustainable development: informational and analytical review]*. Minsk: Moscow Humanitarian and Economic University name. A.D. Sakharova.
5. Rezolyutsyya, prynyataya Heneral'noy Assambleey 25 sentyabrya 2015 hoda [bez peredachy v glavnyye komytety (A/70/L.1)] 70/1. Preobrazovanye nasheho myra: Povestka dnya v oblasti ustoychyvoho rozvytyya na peryod do 2030 hoda [Resolution adopted by the General Assembly on the 25 of September 2015 [without referral to main committees (A/70/L.1)] 70/1. Transforming our world: A sustainable development agenda until 2030]. [online] Available at: <https://undocs.org/ru/A/RES/70/1>
6. Tovkanets', O. S. 2018. Stratehichni napryamy rozvytku informatsiyno- komunikatsiynykh tekhnolohiy u vyshchiy yevropeys'kiy shkoli na pochatku XXI stolittya [Strategic directions of information and communication technologies development in higher European school at the beginning of the XXI century]. *Information technology and teaching means*, 66, 4, pp. 14-23.
7. Fylderova, Kh., Shmyda, L., Dryenykova, K., Khrdynova, H. and Sakal, P. 2014. Problemy yssledovatel'skoy u obrazovatel'noy deyatel'nosti v vuzakh [Problems of research and educational activities in universities]. *Problems of development of the territory*, 1(69), pp. 93-97.
8. Shalya, O.Y., Tokareva, H.F. and Bahautdynova Y.V. 2011. K voprosu o sotsyal'noy spravedlyvosti, prohressyvnoy shkale nalohoblozhenyya y unytutsional'nykh «dovushkakh» [On the issue of social justice, a progressive scale of taxation and institutional "traps"]. *Taxes and financial law*, 8, pp. 134-144.
9. *Second nature*. [online] Available at: <http://secondnature.org/programs/resilience>.
10. *OECD Education at a Glance 2018: OECD Indicators, OECD Publishing*. [online] Available at: <http://dx.doi.org/10.1787/eag-2018-en>

В статтє рассматривается проблема роли университетского образования в контексте устойчивого развития. Выявлены доминирующие направления развития и определены задачи университетского образования: активизация подготовки высокоинтеллектуальных кадров для устойчивого развития общества, обеспечение жизнеспособности и устойчивости развития общества посредством подготовки будущих социально ответственных лидеров; популяризация принципов устойчивого развития и формирования социально-ответственного поведения населения и бизнеса; проведение научных исследований в области устойчивого развития с целью расширения теоретической базы и разработки механизмов внедрения, реализации, контроля.

Ключевые слова: университетское образование, устойчивое развитие, задача университетского образования, стратегия.

The article deals with the problem of the role of university education in the context of sustainable development. The dominant directions of university education development were identified: the orientation of education on the achievement of sustainable development and social responsibility; practical orientation of education; interdisciplinary education; formation of a system of continuous education; transition to electronic educational platforms; international student mobility; political orientation of education. The goals of university education until 2030 are to provide equal access to inexpensive and high-quality higher education for the entire population, to create and improve institutions of higher education that take into account the interests of disabled children and gender aspects, with the condition of providing free of violence and social barriers and an effective learning environment for all. The objectives of university education are as follows: activation of training of highly intelligent personnel for the sustainable development of society, ensuring the viability and sustainability of the development of society through the training of future socially responsible leaders; popularization of the principles of sustainable development and formation of socially-responsible behavior of the population and business; conducting research in the area of sustainable development with the purpose of expanding the theoretical base and developing mechanisms for implementation, realization, control of interdisciplinary research, planning and implementation of multidisciplinary and cross-disciplinary programs in related areas of knowledge, training of specialists in interbranch, integral and dual specialties and areas. It is concluded that university education in the 21st century has a significant impact on the restoration of the scientific potential of society, social reproduction, socialization of the individual; promotes economic and social development of society and promotes social mobility, carries out cultural-ideological influence on public consciousness; transfers cultural capital.

Key words: university education, sustainable development, objectives of university education, strategy.

УДК 37:005:316.46(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2018-2(8)-39-43

Товканець Оксана Сергіївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
orcid.org/0000-0003-4438-0167

КОНЦЕПЦІЯ ЛІДЕРСТВА В ОСВІТНЬОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

В статті розглядається проблема лідерства та його концептуальні характеристики в контексті освітнього менеджменту. Підкреслено, що лідерство є специфічною соціальною активністю, а метою лідерства є підвищення якості педагогічної практики, сприяння і створення умов для обміну досвідом, ситуації довіри, стратегія виявлення ризику і вирішення кризових ситуацій. Зроблено висновок, що основою концепції лідерства є модель розподіленого лідерства, яка включає в себе перерозподіл відповідальності за функціонування школи і якість освіти між усіма учасниками педагогічного співтовариства.

Ключові слова: освіта, освітній менеджмент, лідерство в освіті, концепція лідерства.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні відбуваються глибокі економічні зміни, активно формуються нові підходи до управління економікою, впроваджуються нові методи господарювання і діяльності, зокрема і в освітній галузі, оскільки

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>